

ZGODNJA DANICA.

Katolišk cerkven list.

Danica izhaja vsak petek na celi poli, in velja po pošti za celo leto 4 gld. 20 kr., za pol leta 2 gld. 20 kr., za četert leta 1 gld. 15 kr. V tiskarnici sprejemana na leto 3 gold. 60 kr., za pol leta 1 gold. 80 kr., za četert leta 90 kr., ako zadene na ta dan praznik, izide Danica dan poprej.

Tečaj XXII.

V Ljubljani 30. malega travna 1869.

List 18.

Govor

gosp. dr. J. Sterbenca v katoliškem društvu v dan zlate maše Pija IX, 11. aprila 1869.

Hvaljen bodi Jezus Kristus!

Naše sprejemnice nam kažejo nar lepši in slajši pozdrav, ki naj bi se vedno slišal, kadar se kristjani srečajo. Angelja, znamenje odrešenja deržeča, nas spominjata, da le tam v svetih višavah se to presv. Ime prav časti; pa nebeščani nam podajajo roke, da se jim pridružimo v Božje češčenje, katero bo pravo, ako smo na zemlji vdani njegovemu namestniku. Sladki pozdrav se tudi vije v modrem traku k znožju sprejemnice, kjer nahajamo trojno krono — tijaro —, ktera sloni na ključih; pod njima se odmeva: „Na vse veke“, kot da bi glas hotel reči: Ako ste zvesto pokorni pod to krono, prav odzdravljate naš pozdrav.

Kaj pa pomeni trojnata krona? Vsakemu je znano, da pomeni papeštvo, in kateri jo nosi, se imenuje papež.

Ako kdaj, je pa gotovo v sedanjem času potrebno se soznaniti s papeštvom, ker se o njem tolikokrat govori in bere; ker ga nasprotniki toliko napadajo z jezikom, v spisih in podobah; ker ima toliko zagrizenih sovražnikov, in ker se v naši dobi peklenska moč npenja, ga odpraviti. Papeštvo je na potu, da se naklepi zarotnikov ne morejo spolnovati. Papeštvo mora nekaj posebnega biti.

Preimenitno je toraj vprašanje: Kdo je papež, v kakšnih razmerah je papež v keršanskem svetu? Papež je vidljivi glavar Božje cerkve na zemlji, kterej ga je dal sam Kristus kot svojega namestnika, da, kar je delal Zveličar, dela po njegovem zgledu papež. Pervi papež je bil sv. Peter. Zveličar je Petru posebno prednost pred drugimi aposteljni podelil, kar nam je iz sv. pisma tako jasno, da je slep, kdor tega ne spozná, ali hudoben, ako spoznati noče.

Sv. pismo nam pravi, da je Gospod ime samo tega aposteljna spremenil; evangelisti, kadar aposteljne imenujejo, ga naštevajo na prvem mestu; ga imenujejo pervaka, dasitudi ni bil prvi med aposteljne zvoljen; Gospod je s Petrovega čolna učil, njega po vodi vodil. Zlasti nahajamo tri kraje sv. pisma, kateri nam neoveržljivo zagotavljajo Petrovo prednost.

V 16. poglavji piše sv. evangelist Matej, da je sv. Peter po razodenji sv. Duha spoznal in slovesno izrekel v svojem in drugih aposteljnov imenu, da je Gospod „Kristus, Sin živega Boga“, kar je glavna in nar imenitniša resnica naše vere. Gospod ga plača za to spoznanje ter mu reče: „Ti si Peter in na to skalo bom zidal svojo cerkvo, in vrata peklena je ne bodo premagala. Tebi bom dal ključne ne-

beškega kraljestva.“ Prelepe in pomenljive besede! ker z njimi je Petru obljubljena nar višja čast, katero si misliti moremo; nanj kot na temelj zida Zveličar svojo cerkvo, in nobena moč, naj se še tako npenja, je ne bo poderla. Petru je tudi zročil ključne, in nikdo ne more iti v večno veselje, ako ni s Petrom v zvezi na zemlji.

Dalje piše sv. evang. Luka v 22. poglavji, kar je govoril Učenik Petru pri zadnji večerji pred svojim terpljenjem: „Simon, satan vas je hotel presejati ko pšenico. Jest pa sem prosil za te, da ne jenja tvoja vera; in Ti, kadar se boš nekda spreobernil, poterdi svoje brate.“ Gospod je s temi besedami dal samo Petru oblast, druge brate — aposteljne — v veri poterdti, toraj prednost, kakoršne noben drug apostelj ni prejel.

Slednjič so prepomenljive besede sv. evang. Janeza v 21. poglavji. Ko se Gospod po svojem vstajenji aposteljnomo prikaže, vpraša samo Petra in sicer trikrat: „Simon, Jonov sin, me bolj ljubiš kot ti?“ In ko mu Peter trikrat zagotavlja, da ga ljubi, ker ni smela biti ljubezen manjša kot poprej trikratna pregreha zatajenja, mu reče: Pasi moja jagnjeta, pasi moje ovce.“ Gospod je večkrat govoril o svoji cerkvi pod podobo čede, ovčnjaka, hleva, toraj ga je postavil pastirja vsi čedi; Peter naj vodi in pase ovce in jagnjeta, stare in mlade.

To troje se pa prav lepo vjema. Po sv. Mateji pravi Odrešenik: „Na te bom zidal svojo cerkvo, tebi bom dal ključne;“ to je bila še le obljuba; spolniti je takrat še ni bilo treba, ker je bil še sam Zveličar na svetu, toraj ni bilo treba cerkve, ktera bi njegovo delo hranila, tudi ni bilo treba glavarja drugega, ker je še sam Kristus živel na svetu. Ko se pa bliža čas, da ga bo cerkev namestovala, skerbi Zveličar za prihodnjega njegova glavarja, naznani to Petru, ter mu reče, kakor piše sv. Luka: „Sem za te prosil, da tvoja vera ne peša;“ ker tudi ti Peter me boš vidil toliko terpeti, in svet bo mislil, da je moje delo uničil, ako me bo umoril. In ko se Gospod loči od zemlje in vrača v svoje večno kraljestvo, spolni obljubo, postavi namestnika, cerkva dobi glavarja, čeda prejme pastirja. „Pasi moja jagnjeta, pasi moje ovce.“

Tako je toraj Peter glavar vseh, in da je Gospoda tako razumel, se tudi tako obnaša in dela. Peter je ukazal, da se namesto izdajavca zvoli namestnik v apostoljstvu; on je binkoštno nedeljo govoril k zbranemu ljudstvu; on je perve ovčice pridobil za ovčnjak Kristusov; on je pervega nevernika — Kornelija — v keršanstvo sprejel; on je prvi čudež storil, ko je hromega ozdravil; on je druge aposteljne zagovarjal; on je predsedoval aposteljskemu zboru v Jeruzalemu in njegova

beseda je določevala. Drugi aposteljni se mu podveržejo, gotovo le, ker so iz Učnikovih besed in naredb spoznali, da je Peter njih glavar. Celo sv. Pavel, ki se je tako čudopolno spreobrnil in apostelj postal, poiše Petra, da bi apostolskega pervaka vidil in se mu poklonil.

Petra so imeli za prvega med aposteljni v vseh stoletjih; tako so verovali, učili in pisali cerkveni učniki, tako so verovali narodi keršanskega sveta.

Kako je bilo po smrti sv. Petra? Vemo, da se poslopje zgruši, ako nima podlage. Ako je Kristus hotel, da njegova cerkva obstane do konca sveta, mora biti tudi Peter, to je glavar pri cerkvi. Vsaj vsaka družbina naredba ima nekoga na čelu: Družina ima gospodarja, občina župana, društvo — tudi naše katoliško — predsednika, država cesarja ali kralja, in ako teh kdo umerje, dobi naslednika.

Prednost Petrova toraj ni nehala z njegovo smrtjo, temuč Peter je dobil naslednika, in to veliko gotoveje, ker ako je cerkva potrebovala glavarja v svojem začetku, ko je bila še prav majhna, ga je potrebovala toliko bolj pozneje, ko se je po vsem svetu razširjala.

Kakor so toraj škofje, ki so nasledniki aposteljnov, od teh prejeli apostolsko službo, ravno tako je prejel in prevzel Petrov naslednik Petrovo prednost vsled božjega prava.

Kdo pa je Petrov naslednik, kje ga najdemo?

Natorno in pametno je, da se nit tam pritakne, kjer se je odtergala, da išemo naslednika tam, kjer je Peter nehal; Peter je umerl v Rimu leta 67, tam mora biti njegov naslednik in ta je rimski škof, on je papež (Papa), to je, oče vseh apostelskih naslednikov, škofov in vseh po njih pridobljenih ovčic, vseh vernih kristjanov; rimski škof je papež, glavar vesoljne cerkve, vidljivega božjega kraljestva na zemlji. Tako so se rimski škofje obnašali v vseh stoletjih, so si bili svesti svoje prednosti, in drugi škofje so jim to priznavali; rimski škofje so vesoljne cerkvene reči obravnavali in določevali; oni so škofovim zborom predsedovali ali sami ali njih namestniki; in kar so rimski škofje poterdili, je obveljalo. Papeštvo je bilo vedno pri rimski cerkvi; še celo neverniki in njih cesarji so to priznali. Cerkevna povestnica nam pripoveduje, da so papeži oživljajoča duša sv. cerkve, njen voditelj, glavar vseh udov, središče, v katerem ima ves verni svet svoje serce; papež so morje, ktero ves keršanski svet obsega; pa cerkevna zgodovina nam tudi pravi, da so škofje in verni se jim vsak čas podvergli, jih častili ko Petrove naslednike, so si prizadevali biti s papeži v zavezi, dobro prepričani, da kdor ni s papežem, ni s Petrom, ni v pravi cerkvi, je zunaj nje.

Vemo toraj, kje imamo Kristusovega in Petrovega naslednika, vemo, kje je naš glavar. Kristjan se rad ozira v Rim, v središče edinosti in poslušaja besede, ki od ondot pridejo in se razlegajo po vsem svetu; sovražniki sv. Cerkve dobro vedó, da so papež njen pravi živelj, zatoraj ga tako silovito napadajo.

Kaj je toraj papež, da nekoliko ponovim? Papež je Kristusov namestnik, t. j. kralj in vladar v Božjem kraljestvu na zemlji, in kakor tak namestuje prvo osebo v presv. Trojici, Boga Očeta: „Pasi moja jagnjeta, pasi moje ovce.“ Pa njegove pravice kraljeve se ozirajo na njegove druge prednosti, in se v njih jasneje kažejo. — Papež je prvi in nar. višji duhoven. „Tebi bom dal ključe nebeškega kraljestva.“ Ko duhoven je papež namestnik druge osebe, Sinu Božjega, in ko prvi duhoven ima papež oblast in dolžnost, vravnati, opazovati in varovati bogočastje; ko prvi duhoven papež spravlja grešni človeški rod z Bogom, deli odpustke za vesoljno keršanstvo, določuje, če se smé kdo, ki je lepo,

sveto in pravično živel, ko svetnik častiti in drugim v zgled postaviti. — Papež je tudi prvi učenik in namestuje sv. Duha: „Poterdi svoje brate.“ Kakor učenik uči papež, kaj je prava vera; razširja pravo vero po misijonarjih po svetu; sodi bukve in spise, čuje nad vero, pravostjo in splošnim redom. Papež je nadzornik, postavodajatelj, sodnik, kaznovalec, in ima pravico in dolžnost povsod tudi sam delati, ako kdo svojo dolžnost zanemarija. V vsem toraj je papež namestnik presv. Trojice. Glejte, prečastiti udje, da grozno breme teži papeževe rame, in papež ne govori o sebi, ampak o Kristusovem ponižnem služabniku; bolj govori in piše o svojih dolžnostih, težavah in odgovornostih, kot o svojih prednostih in pravicah; papeštvo imenuje apostolsko službo, in sebe služabnika Božjih služabnikov. Kakor pameten gospodar za svojo hišo, kakor skerben pastir za svojo čedo, tako skerbi papež za vesoljno cerkev. Kakor v vseh rečeh prvi, je postavljen na visoko goro, da se ozira povsod, kako se kaj godi v cerkvi in tako spozna, kaj je storiti. Vidi poganjati dobro seme, ga goji; vidi rasti ljuliko, si prizadeva jo populiti; vidi delavne in marljive pomočnike, jih pohvali; vidi dereče volkove in zvite lesice, skerbi, da jih odvrča. Pazi na pridigarje, da zdravo in dobro hrano vernim dajejo; skerbi za pravo vednost, ktera je dobra pomočnica sv. vere; krivo in puhlo vednost zametuje; skerbi za vse, se podá tudi v stanice bolnikov in tirja, da naj telesni zdravnik stori svojo dolžnost in opomni bolnika še o pravem času, da si pokliče dušnega zdravnika. Ker pa ne more povsod sam biti in se podati na perutih urnega vetra, kamor ga serce žene, ima papež po svetu svoje pomočnike in namestnike, ki sporočajo glavarju, kaj in kako je z vernimi ovčicami, od katerih bo treba enkrat odgovor dati.

To, prečastni poslušatelji! je papež sploh, naj bo papež kdor koli; on je cerkvi to, kar telesu duša.

Ne ostaja mi zdaj k koncu drugega, razun še nekoliko govoriti o sedanjem papežu Piju IX., ki mu veljá naša današnja veselica, naš nenavadni shod. Pa kaj bom govoril o Piju IX? Izverstna roka nam je popisala njih življenje na vse strani obširno, in hvaležen sem za to, ker moj jezik bi bil preslab slaviti Pija IX., ki mu je današnji dan posvečen. Vendar nekoliko naj o njem omenim.

Včeraj že, v dan njih mašnikovega posvečenja, in dans smo se ozirali v starodavni Rim, od koder so nekaj mogočne vojske prihajale in si znani svet podjarmile; dans pa se oziramo v glavno mesto keršanskega sveta, od koder gredo vojske brez orožja, s sv. evangelijem in križem, pa polne sv. Duha in goreče za sv. vero in zveličanje duš, da bi nekeršanski svet podvergle sladkemu jarmu prave vere, ga pridobile Gospodovi čedi. Vse to pa se ponavlja od leta do leta, ni nič posebnega.

Kar nas dans v Rim vleče, je drug vzrok; podajmo se tje v duhu. Vidimo tam ljudi visokih in nizkih, bogatih in revnih, kmečkih in kraljevega rodu, ki so privreli od izhoda in zahoda, od juga in večera, iz vseh kotov sveta, ne da bi počastili starčka, ali samo modrega človeka, ki je z umom, dlanjo, peresom, jezikom ali kako drugač svetu koristil, in gredo se mu zahvaliti; ne, da bi šli se poklonit mogočnemu vladarju, ki si je s silo prilastil veliko sveta, ne; — vse to veljá Piju IX. ko papežu, zakaj ko bi Pij IX. ostal svetu neznan Janez grof Mastaj-Feretti, bi bil ta grof Mastaj današnji dan obhajal v krogu svoje rodovine in prijatlov; ker je pa ta grof postal papež, je postal oče vesoljnega keršanstva, in dans se katoliška družina po vsem svetu razkropljena z njimi veseli, ker jim je Bog dal dočakati petdeset let v službi svoji, ker obhajajo dans svojo zlato mašo. Dolgo živeti ni nič posebnega,

ali 50 let marljivo delati za zveličanje duš, in od teh 50 let pa 23 modro in krepko in neprestrašeno voditi čoln sv. cerkve v viharjih na morji, in ga braniti v napadih na suhem, to je kaj posebnega. Temu velja toraj naša veselica; vsaj se vsaka poštena družina veseli dan rojstva ali godu svojega gospodarja; ali se ne bomo tudi mi, ko obhajamo petdesetletnico mašništva sv. Očeta? Naš vesoljni Oče so v težkih zadevah, ne obžalujejo jih pa zavolj sebe, ampak zavolj nas, ker njih mnogo je slabih, kakor pravi sv. pismo: „Udaril bom pastirja, in ovce se bodo razkropile.“ Oni so križ od križa, so velik terpin, pa nam je tolažba, da pravi Duh Božji: „Kogar Bog tepe, ga ljubi.“ Pija IX je Bog tepel v mladosti z boleznijo, ga tepe zdaj v starosti po sovražnikih, ga toraj posebno ljubi. Mi mu pa polajšamo terpljenje, ako zanj molimo, ako mu kot hvaležni otroci tudi radi pomagamo. In ali bi mi ne hotli tega storiti? Ako Gospod že vzame za veliko, ako kaj nar manjšemu njegovih storimo, toliko bolj, ako njegovemu prvemu. Bodimo toraj zvesti otroci sv. Cerkve, ljubimo sv. Očeta! In kakor so kristjani poslušali papeževe besede iz podzemeljskih votlin skoz 300 lét, tako poslušajmo mi zvesto in pokorno, naj nas papež učijo iz Rima ali ko pregnan potujoč papež. Pervi kristjani so molili za svojega prvega papeža, ko je bil v ječi; molimo mi za sedanjega papeža, ker silo terpi. In ker je Bog prošnjo majhnega števila kristjanov uslišal, bo tudi našo. „Prosimo in bote prejeli.“ — Sv. Oče pa, ki so dans zlatomašnik postali, so gotovo povzdignili svoje roke k Bogu, so molili za vse verne, tudi za nas; so blagoslovili ves keršanski svet, posebno zveste ovčice. Njim tedaj bodi zahvala, njim kličem v imenu vseh: Gospod Bog! ohrani, varuj, poterdi, vodi, oživljaj sv. Očeta Pija IX še mnogo lét. Slava papežu — kralju Piju IX!

Vera in njeni nasprotniki.

(Dalje.)

Malomarnost.

Pri vsem tem še malomarnež, kakor bi ne bila že odveč sama brezbožnost, razžaljenju dodaja zasramovanje, kajti s takim obnašanjem hoče človek dokazovati, ako-ravno nima trohice več vere kakor zaveržen duh, da je mož zdrave pameti in bistrega uma; posebno pri-proste ljudi hoče s tem slepiti. On se kaže, kakor bi njegove oči dalje vidile, kar se tiče verskih reči in zadév, kakor cerkveni očetje; terdi, da se le zarad tega od družih ljudi loči, ker modroslovje in resnica tako zahtevate. Pokopali so nekdaž moža, ki je bil nepravilčen, tat, dušno in telesno spačen. Vender je izrekel svojo zadnjo željo ter djal, da želi v samostanski obleki pokopan biti. Dober človek, ki ni nič od te smerti vedil, sreča pogreb ter praša, kdo je bil ta merlič? Ko mu povedó, ta in ta, in ko vidi obleko, reče: Kako dobro se je našušmaril, pa Bog ga bo tudi v tej opravi spoznal! Ravno to se zamore od verskih malomarnežev reči. Naj se zgovarjajo na modroslovje, vzvišene misli, na vero v novi dóbi, z vsim tem svojega brezboštva ne bodo pred Bogom skriti zamogli. —

2. Da se nam malomarni človek v veri ne bo zamogel skrivati, da ga bomo spoznali in vedili pred njim se varovati, hočem nekoliko njegovo podobo narisati in ob enem naznaniti, kje ima svoje gnezdo. Malomarni v veri je tisti človek, ki se oblači v obleko modroslovja, mu je pa za katoličanstvo ravno tako malo mar, kakor za protestantizem, za protestantizem ravno tako malo, kot za judovsko vero, mara za judovsko vero toliko, kakor za budaizem in ima pred bramanci, muhamedanci in hotentotci ravno toliko spoštovanja, kakor pred kristjani in pred katoličani.

Malomarni v veri je tisti, ki pred prestolom svoje

lastne vzvišenosti in pred trinogom svoje modrosti stermeč „neumnost“ katoličanov miluje, kateri so po njegovih mislih preveč izključljivi, ker nimajo tako prostornega serca, kakor on, da bi vse vere od katoličanstva do brezboštva v eno mavho tlačili.

Malomarni v veri je tisti, ki se nikdar z bogočastjem ne peča, bodi že s takim ali takim. On gre k maši, kadar priličnost zahteva; ne gre pa, ako si drugač pomagati zamore. Govori o veri s spoštovanjem, kadar značaj osebe, s katero ima opraviti, tirja; preklinja pa kakor turk, kadar je pri ljudéh, ki imajo preklinovanje za izobraženo reč, in kar dela, od tega njegovo serce nič ne vé.

Malomarni v veri je tisto bitje, ki ima v nasprotju s svojim spoznanjem taki serd do vsega, kar je katoliško, da ga nikdar skriti ne more, če si tudi še toliko prizadeva. Ako nastane boj med državo in cerkvijo, je ves vžgan svete jeze, hitro najde vzroke, da je duhovščina v nepravici, da si škofje pravice prilastujejo, ktere jim ne gredó, da je papež uzurpator, da cerkev svoje naloge ne pozná itd. Ako se v cerkvenih rečéh govori, mu je vse nevšečno, vse ga jezi, ne morejo njegove ušesa slišati besedi: cerkev, Božja služba, menihi, nune, precej ima pripravljenih psovk za take posvečene osebe in reči.

Malomarnež v veri je pa tudi mož, ki nima samo svojih zopernosti, ampak tudi svoja sočutja, ktere pa le drugovernikom in nevernikom veljajo. Med nami katoličani ne najde nič dobrega, v protestantskih deželah tam mu je vse zlato. Na Angleškem, sklicuje, pač na Angleškem — tam so te postave, navade in izobraženost! Kakor je pri nas vse smét in prah, tako so tam blažene čednosti vtelesene. In kakor za reči, tako ima tudi za osebe svoje sočutje. Njemu so le tisti ljudje možati in veljavni, ki so prosti „verskih predsodkov,“ kakor on govori, in vsi sovražniki sv. cerkve se njemu „veliki“ zdijo, modrijani pretečenega stoletja „prav veliki,“ in postavodajavci današnjih dni „nedosegljivi.“ Kdor je koli že kterikrat cerkvi nagajal, je že vitez v njegovih očéh.

To je tedaj bitje in značaj malomarneža v veri. Če hočeš še zvediti, kje ima navadno svoje gnezdo, ti rečem, da povsod v tistih deželah, ki stojé na višini časa, potem pa delajo svojo zalego po vsih krajih, kjer jim je zrak vgoden. Veliko se jih nahaja po vseučiliših, po klopéh vseučiliških soban kakor tudi po stolicah, od koder nekteri take spačene nauke na druge šole zatrosijo in kakor „ex professo“ razlagajo. Ako pa taki gospodje očitno ne izrekajo malomarnosti v veri, pa le včasih kako spustijo kakor zabelo drugim besedam, in si na taki način mladost na svojo stran pridobiti mislijo.

Nahajajo se med pandektami (zbirka rimskih postav), med drugimi knjigami, posebno v novelah; dalje v razpravah o različnih boleznih, še celó med papirjem notarjev po deželi jih je najti, pa med škatlami prodajavcev.

Ako nadalje od vlad govorimo, kjer se bahajo, da se ne spovedujejo, se usede malomarnost še na ministerske klopi in na sodniške stole, kajti pravijo, da politika nikdar taci korakov ne dela, kakor kadar nima verskih oklepov na nogah. V parlamentarnih državah se je precej nahaja pri določeni stranki, pa je je tudi dober kos med tistimi vradniki, ki v rog vsake vlade brez premisla in pogoja trobijo.

Konečno se še nahaja, res da v manjšem številu, pri ženskem spolu. Vgnale so malomarnost v veri med jeklene obroče in v stekleničice raznih dišáv. Še tako lahkomišljene žene in gizdave dekleta se nahajajo, da so pripravljene za dober pogled in nasmehljaj verto-

glavega mladenca, ali za puhle obljube postopačev očitno svojo malomarnost v veri pokazati in spoznati, in hočejo s tem toliko viši nad drugimi svoje verste stati, kolikor očitnejši in prederznejši Boga žalijo in preklinjajo.

Je pa kraj, kjer ni nobenega malomarneža v veri več. Ta kraj je mertvaška postelja in prihodnje življenje. (Dalje nasl.)

Ogled po Slovenskem in dopisi.

Iz Ljubljane. Bukvice „Zlatomašnik“ že pohajajo, torej so prošeni gospodje, kateri jih še kaj imajo in jih ne bodo oddali, da bi jih odboru „katoliške družbe“ hitro nazaj poslali.

— **Iz Rima** naznanjuje grof Lev Thun predsedniku „katoliške družbe“ grofu Vil. Wurmbbrandu 20. aprila to-le:

„Prosil sem pri sv. Očetu zaslišanja na odhodnjo, in ker sem jo za danes dobil, sem zamogel še Vašo addresso in knjigo (Zlatomašnik) sv. Očetu izročiti.*) O tej priliki sem Jim spregovoril nekatere besede o gorečnosti in blagi delavnosti Vaše družbe. Sprejeli so addresso s posebno blagovoljnostjo, naznanili sploh veselje nad tem, da se katoliška zavednost tako poživljuje, in naročili so mi, da naj Njih oserčevalne besede Vam naznamim, tako da ste zapopadeni v blagoslovu, ki so ga v velikem zaslišanju 11. aprila vsim podelili.“

„Poslednjič še hvala za poslano knjigo (Zlatomašnik); pregledovaje jo sem dosti na tanko previdil, kako je zverstena in vravnana in sem je prav vesel.“ (Grof namreč govori česki.) „S Bohem!“

Lev Thun s. r.

O tej priliki je gr. Thun tudi s posebno pohvalo omenil prelepe in umetne oprave naše addresso. — Tudi naj povemo, da se katoliška družba veselo razširja in ima že čez 1000 udov.

Zahvala. Posebno dobro je delo mojemu užaljenemu sercu, da se je pretečeno nedeljo tako obilno število blagega občinstva vdeležilo pri pogrebu moje predrage matere Ane Pakkove, vdove mestnjanskega tesarja in posestnice v Ternovem. Preserčna hvala torej vsim, kateri ste jim poslednjo čast skazali; Bog Vam poverni Vašo ljubezen, nepozabljivi materi pa dodeli večni mir!

V Ljubljani 26. mal. travna 1869.

Marija Frajerjeva,
po starših Pakkova.

Iz Konjic. Na mojo prošnjo v 2. listu letošnje „Zg. Danice“ sem dobil še nekaj čez 40 napevov, kar me je prav prav veselilo. Ker jaz sam nisem umetnik v glasbi, sem naprosil učitelja naše glavne šole, gosp. Petra Kapcana, da je on s pomočjo dveh drugih gospodov te napeve v presojo vzel, in ti trije so spoznali, da napév v vsih obzirih najpripravniji za našo deklisko družbo je napravil g. Anton Hribar, učitelj na Goriški normalki. Tedaj ta dobi darilo 20 gld. — Drugo mesto so odločili g. P. Angelu Hribarju v Ljubljani, tretje pa g. Jožefu Juvančiču na Nabrezini. Obderžal sem toraj tudi teh dveh gospodov napev, če ne bota nič zoper to imela, in naše deklice dajo vsakemu dva goldinarja v znamenje hvaležnosti. Denar pošljem „Zg. Danici“, kjer ga dotični gospodi lahko dobé; kar pa napeve zadeva, sem jih že mnogo razposlal, ostale pa tudi „Zg. Danici“ izročim. J. Rozman.

Pristavek. Denar se od tod razpošlje. Napevov je sedem raznih oddelkov, ki prosimo, da bi o priliki zadevni gg. po nje poslali blagovolili, namreč: J. Z., „Morska zvezda“; „Ave Maria“; B. J., „Gaj že zeleni“; L. W. in C. M. — Vr.

*) Ne pri kard. Reisach-u, ampak pri gospod rektorju Gassnerju „All' Anima“ je bil g. Šranec addresso oddal, kateri jo je potlej gr. Thun-u izročil. Toliko v popravilo od zadnjič. Vr.

Čertice iz Notranjskega. (Konec.) Bil je prijazen pomladanski večer, solnce se je bilo k zahodu globoko pomaknilo ter je lepo zlatilo verh Slivnice, na kateri se je še nekoliko snega v žarkih lesketalo. Milo je žvergolela tašica svojo nekako milotožno pesmico, in kos je letaje od veje na vejo veselo žvižgal, podoben neskerbnemu človeku, kateri berž ko mu se nekoliko bolje godi na vse pozabi, kar je prestal in se brezmernemu radovanju vdá. Po tleh je bilo vse polno pervoplodnic ljube pomladi. Zvončiki, vijolice, božičnice, divjim marjeticam, vijolicam dišečim in divjim itd. Tudi drevje je že jelo odpirati svoje očesica, le bukev in še nekaj drugih skerbno zapirajo svoje podolgasto popje, ko da ne bi prav zaupale nenavadno gorkemu pomladnemu vremenu. Prijazno se pogovarjaje smo dalje stopali in smo prišli do znamenja, kjer je nedavno mladega človeka nesrečna smert zadela. Take znamenja so človeku koristne, spominja se nesrečnika ter zdihne: „Bog mu bodi milostljiv!“ Zraven pa tudi vsakemu glasno na serce govorijo: „človek! smert ti je gotova; kje pa te bo srečala, tega ne veš, toraj bodi zmeraj pripravljen.“ Mladeneč, kateremu v spomin stoji tukaj križ, je z naloženim vozom domu hitel, voz se nanj zverne in ga stare ter stari materi edino podporo usmerti. — V mraku pridemo na Unec. Unec je prijazna vas med Planino in Cerknico. Šteje se v nji menda 90 hiš. Skorej naj lepše poslopje je nova, prav primerno in prijetno zidana šola, ktera se je po prizadetju sedanjega, za šolo posebno vnetega gosp. župnika zidala. Nad vrati se blisketá lepi pomenljivi napis: „Veri in omiki.“ O da bi tudi naše šole še v prihodnje za oboje skerbe, ker eno brez družega nič ne veljá in ne more obstati. Brez vere ni omike — saj blage in osrečivne ne. — Pred cerkvijo, ki na malem griču v sredi vasi kviško kupí, je lep nov križ, na katerem je napis „Spomin sv. misijona mesca novembra 1868,“ dokaz, da je tudi ta prav majhna duhovnjica ohajala sveto poslanje, in kakor so nam gosp. fajmošter pravili, s prav dobrim vspehom. Djali so: V mnogo rečeh so moji farani boljši po sv. misijonu. Bolj pogostoma prejemajo ss. zakramente in ni slišati več po noči divjega fantovskega vpitja in razsajanja. Naj bi nikjer, posebno po večih farah, ne opustili poklicati misijonarjev, ker oni so živa potreba današnjega časa, ko se hudobija kakor kuga širi tudi po naših slovenskih pokrajinah.

Hotla sva dalje proti Planini korakati, pa gospod unški, ki je bil tretji v naši družbici, naji prijazno povabi, naj se pri njem nekoliko odpočijeva. Ko smo se oddahnili, prinese fantič časnike iz Rakeka, bližnje železniške postaje. Moj tovarš prime prvi v roke „Slovenski narod“ in nam bere iz njega marsikaj, kar nam je bilo všeč in s čimur se mora vsak domorodec zlagati. Kakor je pa ta časnik že večkrat kaj prinesel, kar našo katoliško zavest žali in kar nikakor narod slovenski (ne mislim časnika, ki nosi to ime) podpisal ne bi, tako tudi zdaj. Pervo, kar se je vsim trem napčno zdelo, je neki dopis iz Ljubljane o Dežmanu in njegovem djanji. Ta dopis terdi, da Dežmana loči od narodne mladine le njegovo nemškutarjenje in ako bi bil Dežman „liberalen narodnjak, pa domovinski reči zvest, zbrala bi se bila krog njega vsa neodvisna inteligentna slovenska mladina.“ Dragi dopisnik, gotovo se motiš, ako misliš, da nas od Dežmana loči samo jezik, kateremu taji pravice. Povem ti, če bi bil Dežman še tako naroden, ako bi pa svoje sedanje pseudoliberalne misli ohranil, ako bi zoperval cerkvi, napadal duhovstvo, njegove zasluge za omiko naroda tako v nič deval, kakor jih zdaj v nič deva, da ob kratko rečem, ako bi Dežman kot narodnjak te misli imel, kakor jih

zdaj po „Tagblattu“ raztresa, povem ti, da bi se vsa slovenska verna mladina od njega z nejevoljo obernila, ako morebiti izločiš nekatere, pravim, nekatere mladenčev, kateri so se na univerzah velikih mest napojili duha od tistih mož, kateri cvet in slavo olike v tem nahajajo, da po jezuitih udrihajo in pa po katoliški Cerkvi. Slovenska narodnost brez katoličanstva se ne more misliti, ona je le puhla narodnost, pseudonarodnost, ker narod slovenski je „kat'exochen“ katoliški narod. — Drugo, kar mora vsakega poštenega katolika in tudi protestanta žaliti, je neka neslana burka od treh potujočih bogoslovih. Z besedami sv. pisma se človek ne sme šaliti: v tej burki pa se naj svetejše besede, ktere je govoril naš Zveličar sam n. pr. „bibite ex eo omnes“, besede, ktere vsaki dan z naj večim spoštovanjem mašniki pri posvečevanju vina izgovarjajo, kakor šaljiva napitnica rabijo. „Tenete eum et ducite caute“, pravi burkež dalje. Prašam vsakega, ki ima še količkaj keršanskega serca, ali se to spodobi? Ali ni to nečast očitna besedam svetega pisma? Sancta sancte sunt tractanda! Ako „Narod“ tako nadaljuje, se ne more duhovstvu in sploh našemu ljudstvu priljubiti, kar je velika škoda, ker vsakdo, ki ima oči, spozna lahko, da kervavo potrebujemo politiškega časnika; posebno pa Štajercem je tak časniki živa potreba, ker ravno njihova narodnost je v naj večji nevarnosti.

Posločili smo se z gospod unškim fajmoštrom, in odrinila sva po cesti proti Planini. Noč je bila prijetna, mirna; brezštevilne zvezdice so migljale na jasnem nebu. V kratki uri sva dospela do grada Haasberga, kjer stane pobožna Knez-Vindischgrätzeva družina. Ostal sem jaz v gradu, moj tovarš je pa šel dalje do Planine. B—c.

Spod Mehovskega grada na Dolenskem, 16. aprila. Kako leto se v Mehovem (Pod gradom) pri Materi Božji dobrega sveta prvo kvaterno nedeljo po binokostih, ravno v praznik presv. Trojice, velik shod slovesno obhaja s 3 ss. mašami in pridigami; ali letos in prihodnje leta se bo še bolj slovesno obhajal. —

S prizadevo g. dr. Jan. Kulavica na prošnjo tukajšnjega duhovnega pastirja g. J. O. so sv. Oče papež Pij IX 14. avg. 1868 dodelili popolnoma odpustke vsem vernikom, kateri bodo v podgrajski cerkvi M. B. D. v praznik presv. Trojice ali med osmino opravili vredno spoved in sv. obhajilo ter molili v namen sv. Očeta papeža 6 očenašev in češčenasmarij, apost. vero za povikšanje sv. katol. cerkve itd. Odpustki se zamorejo tudi za verne duše v vicah obrniti. Pomagala bosta (že v predvečer) tudi dva spovednika iz novomeškega samostana spovedovati in pridigati.

Iz Planine, 26. apr. — Hvala Bogu! tudi pri nas smo sv. misijon srečno dokončali, dasiravno je „liberalni“ vihar od naših gozdogov pa do vaše Blatne vasi bučal, kakor bi bila vsa Notranjska s svojimi podzemeljskimi čudeži in nadzemeljskimi dobrotami v nevarnosti zato, če naše ljudstvo nekaj dni več moli, se z blagimi nauki in verskimi svetostmi poživlja. Naš ognjeni župan, ki nekak poseben poklic v sebi čuti jezuite odganjati, je zopet pisaril in hodil od Poncija do Pilata, „Tagbl.“ mu je pa bil priden sekundant z orožjem, za katero si je blezo privilegijo vzel, z lažmi namreč. Dolgo tuhtajo, kako bi jo zdatno zvili, in glej, že jo imajo: „(Iz Planine) se nam telegrafira, da kužljiva bolezen za kozami ondi raste. Zdravniki so jih že 113 za bolne poterlili.“ (Tagbl. št. 86.) Vlada pa, kateri je resnica več kot prazni hrup, se je hotla prepričati, in se je prepričala, ter v „Laib. Zeitg.“ št. 88 razglasila, da v Planini ni ne duha ne sluha kužljive bolezni. In ako je v drugi fari, na sosednjem Ŭncu, kacih 15 bilo kozjih (pa 6 že v lušnji), je oskerbela vlada, da se je tudi daljna nevarnost odstranila, ako bi že kakor bodi

ktera bila. „Tagblatovci“ so za eno liberalno „resnico“ bogateji, naš župan pa se je zopet osmodil — revež, zdaj že v tretje!

Očitali so nam, da zavoljo misijona zastane poljska setev, pa Bog sam jim je kakor nalaš pokazal, da je On gospodar; poslal je že perve dni misijona in pozneje dežja, da ljudje še delati niso zamogli na polji, ker je voda nastopila, tedaj je bil tudi strah, da bo misijon delo odvrčal, čisto prazen, ter niso zavoljo cerkve prav nič zamudili. G. župan in tagblatovci, ki blezo zavidajo Bogu čast in ljudem oblaževanje serca, naj si k temu zapomnijo, da oni niso solnca na nebeški strop pripeli, dasiravno se domišljujejo „razsvitljene.“ Misijon smo prav krasno obhajali, cela fara se ga je prav pridno vdeleževala, obilno obilno ljudstva je k pobožnostim vrelo. Okoli 3000 jih je zakrament presv. Reš. Telesa prejelo. Ljudstvo pa je tudi hvaležno za misijon, s solzami v očeh se zahvaluje marsikteri faran g. fajmoštru za misijon in jih miluje zavoljo britkost, ktere so imeli prestati.

Nič pod solncem ni bolj prismojeno ali pa lisiče kakor ugovor, da misijonov ni treba, ako domače duhovstvo svoje dolžnosti spolnuje. Čimu se neki shajajo učene družbe, kmetijske družbe, čimu deželni in državni zbori, in čimu celo „konstitucijonelerji, ako ni v zedinjenih močéh večega vspeha? Ali je sam „Tagblatt“ tako berlav in ne vidi ter ne vé, da pri misijonih delajo tudi domači duhovni in ne le jezuiti? Kdor koli prevdari, koliko je pretepov in pobojev po deželi, koliko imajo sodnije dan na dan z raznimi hudodelstvi opraviti, mora fajmoštrom po deželi hvaležen biti, da išejo v misijonih pomočkov, s kterimi bi se ljudstvo oblažilo in k zmiraj mečjim in zlahtnišim čutilom privadilo. Ljudje, ki nikoli niso mogli zadosti černo popisati, kar se je n. pr. v pretepu na Ježici godilo, se zdaj nikoli ne morejo nahudovati, ko domače duhovstvo s pobožnimi mnihi vred nekatere dni zaporedoma tu in tam ljudstvo vadi k čednemu in keršanskemu življenju. Le fanatizem ali pa neumnost je zmožna berskati z besedami „Unfug,“ „religiöse Manie,“ „Nichtsthun,“ „träges Herumlungern“ zoper tako blago misijonsko napravo, ki jo celo protestanška Amerika priznava za pripraven pomoček, da se narod — še zlasti tudi evropskih izselcev čedalje bolj olika. In menimo, da Amerika nekaj več razume o svobodi, kakor pa prenapeteži, ki imajo polne usta lažnjive „svobode,“ pa polno serce sovraštva do resnice in tiste prostosti, „s katero nas je Kristus oprostil“ in ki res k luči in blagru pelje. —

Dopis z Dunaja, 24. dan malega travna. Tri dni zaporedoma je terpela splošna debata o šolski postavi. Poljci, Slovenci, Tirolci, Lahi in še celo oba protestanta, Šneider in Pauer, sta potegnili v veliko začudenje vsega zbora zoper nobenoversko šolo. Poljci so storili predlog prestopiti na dnevni red, Lahi so hotli predlog še v odbor poslati, da bi popravili grehe zoper državno vstavo in deželne statute. Pa vse ni nič pomagalo. Vse predloge je nemška večina zaverгла. Nasprotnikom postave toraj ni družega ostalo, kakor pri izdelavi te postave se ne več vdeleževati, in da se njim ne bo spet očitalo, da so sodelovali, so o začetku posebne debate vitez Groholski, dr. Toman in baron Giovanelli vsak v imenu svoje stranke v zboru protestirali zoper tako postavo in vsa desnica je zbor zapustila. Nemci so rujavo gledali za nami, pa je bilo prepozno. Dokler se bo ta postava delala, ne gre noben desničar več v zbor. V zboru je ostalo le 97 poslancev, toraj niso mogli z delom naprej, zato so leteli iskavci na vse strani, da so nagnali zadostno število poslancev v zbor. Ako Nemci ne bojo spregledali, bojo vender s časom tudi Poljake

dovolj razdražili, da bojo za vselej zboru slovo dali in potem grejo tudi Slovenci in Tirolci in zbor bo brez cesarskega govora končan in ministri pojdejo pot svojih prednikov.

Prevažni so bili govori, kateri so prišli z desnice zoper šolsko postavu. Sawczyński je dokazal, da je ta predlog zoper §. 11 državne vstave, dr. Toman je z gorečo besedo na vse usta povedal in dokazal, da ta postavni predlog žali enakopravnost vseh narodov in je ministra Hasnerja in njegove pomagače razglasil za take, kateri ne morejo o zadevah slovenskega jezika soditi, ker ga ne umejo in je njih sodba slepčevi o barvah enaka. Dr. Groholski je naravnost rekel v velikem serdu, da postava je prelom vstave (Verfassungsbruch). Dr. Jäger je pokazal nasledke, kateri so povsod sledili, kjer se je šolska postava na take principe zidala ter je s številskimi dokazal, da deželam ne bo mogoče zavoljo slabih dnarnih moči te postave vresničiti. Profesor Greuter pa je tako-le govoril:

Predno začnem o pričujočem postavnem predlogu svoje misli razlagati, naj zaznamnjam z nekaterimi besedami stališe, na katerem stojim glede pričujoče prevažne postave.

Pred vsem moram izreči, da sem vesel, da vidim splošno prizadevanje ljudsko podučevanje na višjo stopnjo povzdigniti. Sej bi jest kakor duhoven moral res vso pretečenost in vso zgodovino svoje cerkve pozabiti, ako bi tukaj naravnost ne rekel, da ravno podučevanje in izreja ljudstva ste naj važniša naloga duhovskega pastirstva.

Kar so naj svetejše usta na svetu izrekle besede: „Pojdite po vsem svetu in oznanujte vsi stvari evangelij, učite vse narode,“ od tega dneva, moja gospoda, je učenje ne le po Bogu cerkvi dana pravica, ampak tudi ojstra dolžnost, in gorje mu, kdor misli, da služi cerkvi, ojstre dolžnosti: mladino učiti in izrejati, pa ne spolnuje! Bog ga bo sodil.

Pa ne le učenje, ampak tudi izreja je po Bogu dana dolžnost in obsega vse, kateri so po kerstu udje cerkve postali. Gospod tako govori: „Keršujte jih v imenu Očeta, Sina in svetega Duha, in učite jih vse spolnovati, kar sem vam rekel.“

V tih besedah je izrečeno, da imajo tisti, kateri so po kerstu udje cerkve postali, pravico do keršanske izreje.

Kako pa naj se ta dolžnost spolnuje, so skušnje in misli sedanjih izobraženih narodov tako delež saksbi, kakor nebo in zemlja.

Pri nas se je mislilo — in naj verujem, da iz do-brega namena, kar tudi za svoje misli tirjam, — da se dolžnost podučevanja zamore do ljudstva le spolniti po tako imenovani novošegni šoli.

Kaj pa je novošegna šola, ktera se nam tudi v pričujočem predlogu ponuja?

Kdor hoče novošegno šolo imeti, tirja od deržave tri reči: Pervič, deržava naj določuje in nadzoruje, kaj in kako naj se uči; drugič, deržava naj izobražuje in postavlja učitelje, in tretjič, dajo naj se take postave, ktere stariše silijo otroke v šolo pošiljati ali pa jih doma toliko učiti, kolikor se morejo v šoli naučiti.

Ako torej tirjatve novošegne šole hočem ob kratkem povedati, moram reči, da sledeče tri reči obsegajo:

Pervič, vodstvo šole po deržavi; drugič, šolski monopol, to je, deržava edina ima pravico šole imeti, in tretjič silo, šolo obiskovati.

Te tri reči so prav za prav deržavno gospodarstvo očitnega podučevanja.

Ker se novošegna šola po pričujočem postavnem predlogu tudi nam ponuja in se od nje prihodnja sreča Avstrije pričakuje, se mi zdí, da sem dolžan svoje mnogostranske pomislke zastran te postave izreči.

Moj pomislik je ta, da novošegna šola ne spoštuje prav naravne pravice staršev do otrok. Moj pomislek je nadalje, da se ta postava ne derži tudi tistih načel prostosti, ktere je večina tega zbora sama skovala. Pomislke imam s stališa pravice in še hujše v obziru pedagogičnem. Da se mi pomislki tudi od vstavne strani ponujajo, bom le ob kratkem razložil.

Jest terdim, da pričujoči postavni predlog naj naravniš pravico staršem do svojih otrok hudo žali.

Stvarnik je dal vsakemu otroku stariše, da bi zanj skerbili, ga telesno in dušno redili. Kdo bo toraj mogel reči, da nimajo starši naj prve in naj naravniše pravice svoje otroke rediti. Otrok razun Boga ne dobi od staršev samo življenja in prvega živeža, ampak tudi tisto prečudno dušno sredstvo, ktero se jezik imenuje, po katerem pride do zavednosti Boga in sveta, vseh pozemeljskih in nebeških reči, in po katerem zvé, kaj se je s človeškim rodod godilo. Šola pa, moja gospoda, v kateri se to prečudno sredstvo človeške izreje uči, je naj starša med vsimi šolami, in to sta oče in mati, ali družina. Ako bi izrejavne družine ne bilo, bi tudi deržave ne bilo. Da deržava biti zamore, mora družina biti poprej.

Ako bi mene kdo prašal, zakaj da nemško govorim, bi mu rekel: Jest ljubim svoj nemški jezik, pa jest bi ga morda ne govoril, ako bi se ga v naročju svoje matere ne bil učil in v družini svojih staršev ne bil naučil.

Ako bi mene kdo prašal, zakaj da sem katoliške vere — o prenebeško čutilo vernega človeka — bi mu le mogel reči: Jest bi morda nikdar katoličan ne bil, ali pa bi bil to postal le po po pretežavnem vojskovanju, ako bi se tudi te naj častitljive reči — svete vere — v družini svojih staršev naučil ne bil.

Vidite toraj, moja gospoda, da serčna korenina vsake izreje, jezika in vere sega v sveto zemljo družine. (K. nsl.)

Iz Prage je ravnokar prišlo na svetlo napovedanih osem cerkvenih spevov in z njimi vred tri „Tantum ergo,“ ktere je sostavil c. k. učitelj godbe gosp. Anton Nedvč. Vnanja oprava je posebno lična in primerna notranjemu pomenu. Kakor zahteva zlog cerkvene muzikalne umetnije, mora se spevom priznati, da jih budi resni duh do svetega kraja ter navdaja do veličastne pobožnosti v povzdigo Božje službe in spodbudo vernikov. Ker se po Slovenskem sveto petje čedalje bolj goji, utegnejo omenjeni spevi, posnemajoči resnoveličastni zlog latinskega petja, kot pričetek redkokratnega skladanja pesnih umotvorov v tem pomenu pri nas veljavo pridobiti. Cena jim je 1 gld. 30 kr. Kdor jih želi imeti, naj se oberne do gosp. skladatelja, kateri bi potem takim priložnost dobil, še svoje druge skladbe na svetlo dati.

H. P.

Tagblatt na šeškali pri mladih Slovencih.

„Tagblatt“ se vedno s „svobodo“ baha, pa nikomur svobode ne pusti, temuž zmira škriplje nad tem in unim kakor puste vrata, da bi vsakemu neko svobodo vsilil. On meni imeti posebno nalogo slovenske liste in ljudi k „svoji svobodi“ preobračati. „Učiteljskega tovarša“ in učitelje zdaj boža, zdaj se jim grozi, ker se nočejo po „njegovi svobodi“ vertoglavo sukati. Huduje se ta „svobodo-kramar“ celó nad deželno vlado, ker mu noče verjeti, da so kozé, kjer jih ni, in kjer noče ljudem svobode kratiti, k misijonom hoditi in kako uro za svoje zveličanje delati. To je nezmerno terpljenje za „tagblattarsko svobodoljubnost“: vsemu slovenskemu svetu „svobodo“ na prodaj nositi, pa nihče za njo ne mara, še verjeti noče „T.“, da je to „svoboda“, kar on na krošnji nosi, temuž le misli, da je „lažnjivo, skaženo blago“.

Že dolgo časa „Tagblatt“ tihotapsko hodi tudi na prézalico k „mladim Slovencem“. Metali so pa vanj krepéli, ker njegovo pajdaštvo se jim morebiti ni zdelo

veči cene kakor njegova „svoboda“. Približal se jim je pri vsem tem zopet izzad ogla, kakor lisjak. Pa zakaj? Zato, da jim je povedal naravnost, „da jih nima več za svoje nasprotnike,“ kajti so že menda na višavi „lichtfreundov,“ češ, da so se odvernili od „srednjevekovih misel duhovske sužnosti in neterpnosti“ ter se obrnili k „Tagblattovi“ universal-svobodo-kramarski štancini? —

Naznanil jim je v taki nadi konečno, da jih bode „beim Fusse“ čakal, naj se le še malo bolj naserkajo njegove hvalisane „svobode,“ in „blagroval bode potlej uro, ko jih bo na šibrah“ poklestenih „standes- und kastenvorrechtov“ bratovsko pritisnil na svoje ravno-dušne persi.

S kakošnim popertnjakom bode koli „slovenska omladina“ postregla temu koledniku z napol slovenskim pušeljcem za kapo pastor-Schneiderovega*) miheljna in pa z metlo v roki, s katero hoče ogrebat blezo tisto „sužnost,“ katero so verne slovenske matere svojim sinovom v serca zasadile!**) —

„Tagblatt“ se vède, kakor kdo, ki ga v drobu hudo kolje, in se na vse strani zvija, pa ne najde nikjer pokoja. Brali smo od bolnika, ki morda ni čisto brez zamimivosti tudi za „Tagbl.“

„Jest moram svojo hudobijo na glas povedati, da vsi slišijo,“ je klical nedavno bolnik v bolnišnici, ako-ravno so mu mašnik in strežniki prepovedovali. On pa ni odjenjal, temuč očitno je rekel, da je on eden tistih zanikarnežev, ki so našuntani v dobrega škofa iz Neapela, ko so ga bili Piemontezi pregnali, metali kamnje in blato, pa zasramovali ga. „Vsi moji tovarši,“ je rekel, „so žalostno smert storili, in le jest sam sem živ ter umiram za strašno sušico.“ Med jokom je Boga prosil za usmiljenje.

So pa kamni, ki še huje zadevajo, in blato, ki gerje skruni, kakor pa natorni kamni in natorno blato.

Piju IX.

(Pela se je pri sv. Petru poleg Maribora.)

O dan srečni, — dan veseli
Dnešni je za vso zemljo!
Petdeset lét doživeli
Pij deveti maštva so.
Dajmo tudi mi zapeti
Prav veselega serca!
„Naj živijo Pij deveti!“
Tako kliče Cerkev vsa!

Kjer je Petra cerkev prava,
Kjer so Božji namestniki,
V Rimu se obhaja slava,
Čuje se veseli klik:
Blagor svetemu Očetu,
Sreča Piju Papežu,
Ki dans petdeseto leto
Mašo že darujejo!

„Ti si Peter! terdna skala,“
Rekel Kristus Petru je;
Moja Cerkev bode stala
Pekla moč je ne razdré!
Moja vera — ta je prava!
To učil je Jezus sam; —
Torej Piju danes slava,
Zvesti varh so vere nam!

V sedemdeset sedmem leti
Dnes k altarju stopajo;
Dvesto petdeset deveti
Med vladarji Cerkve so.
Po višavah in dolinah
Neizmerne svetá
Čuje se pri vsih deržinah:
„Bog ohrani Papeža!“

Kermijo čoln Cerkve prave
Že čez dve in dvajset lét,
Le britkosti in težave
Vedno morajo terpét'.
Dans zato vsa Cerkev sveta
Moli, kliče na ves glas:
„Bog ohrani nam Očeta,“ —
Prosimo, usliši nas!

Papež grejo ravne pote, —
To le cesta je v nebo;
Grešne so zavergli zmote,
Naj tud' svetu ni ljubó.
Torej kličejo kristjani:
„Sveti Oče, hvala Vam! —
Bog nam Pija še ohrani, —
Oh, ohrani Pija nam!“ —

*) Tisti namreč, ki ga Greuter „zlobno“ natolceva, da je modroval v zbornici po načelu „O heil. sankt-Florian! zünde das Haus meines Nachbars an, nur nicht das meinige.“ Ali po našem: „Oh preljubi očka medved, pojdite sosedov oves smukat, — le mojega mi pustite!“ Po Tagblattovu pa: „Udri po cerkvi in duhovstvu, s čimur moreš, — če tudi na vse zadnje s slovenskim betom!“

**) „Slov. Narod“ 27. apr. je nad ponudbo nekako osupnjen. Pravi sicer, da večina ljublj. Slovencev meni, da je to le prekanjenost, da bi se med Slovenci razpor napravil; — da pa drugi slutijo,

Razgled po svetu.

Ko bi ne bilo Francozov več v Rimu. Menabrea, laški ministerski predsednik, je hotel lani, da naj bi Francozi zapustili papeževo deželico. Dišalo mu je, kaj pa da? iti vanjo na rabuto. Moustier, minister zunanjstva pri Napoleonu III, je odgovoril Menabrea-tu kakor piše „Unitá:“ „Ali smemo s to poskušnjo na veter postaviti papeške deržave, in pa italijansko vladarstvo samo?“ Pusté na stran deržavniške besedarije je Moustier rekel: „Bedasti Menabrea, ali ne vidiš, da mi s tem ko v Rimu ostanemo, ne branimo toliko papeža, kolikor tebe samega, tvoje kraljestvo, tvojo vlado, tvojo ministersko listnico?“ — Menabrea je bil razžaljen s temi besedami in pisal je 23. nov. v Pariz zanesljivo, da se garibaldovske in macinske počenjanja ne bodo več obnovile, ker Italija vživa predragi mir.

Odgovor na ministrov pokoj so rogovilstva zavoljo mlinskega davka, nasilstva v srednji Italii, zarotbe v Neapelnu in v Milanu. In kdo vé, kaj bi že bilo z ubogo Italijo, ako bi ne bilo Francozov v Rimu? Italijani so trudni cerkvenih ropov, trudni vedno novih davkov, trudni preganjanja katoliškega duhovstva in škofov (še zdaj je neki do 60 praznih škofovskih sedežev), trudni framasanstva in lažnjivega liberalstva, trudni vedno novih deržavnih dolgov. Katoliški Lahi želé pokoja, ne pa, da bi še ostala papeževa deželica v take nadloge prišla, v kakoršni so druge.

In ko bi Francozov ne bilo v Rimu ter bi na Laškem garibaldovstvo in macinovstvo prevladalo, kdo vé, kaj bi bilo z mnogimi „liberalci“ samimi, z bogatini, z „inteligencijo?“ Čisto gotovo je, da sovražniki cerkve in papeža so sovražniki samih sebe, — in med vsemi naj huje se povrača na zadnje samim, kakor priča zgodovina. Tudi „liberaluhovstvo“ žre svoje lastne otroke.

Petdesetletnica Pija IX. (Dalje.) V god obletnice so sv. Oče maševali v stolnici sv. Petra, ktera je bila vsa čisto ljudstva napolnjena. Le samo o osemnajstoletnici pomnijo tolike množice, kakor je bila sedaj. Kardinali z vsimi prelati so bili pričujoči, ko strežba je bilo neštevilno občinstvo iz vsih stanov, iz vsih dežel in krajev pri tej imenitni sv. maši. Ob osmih so prišli sv. Oče v stolnico skoz kapelo sv. Rešnjega Telesa in pred njimi dolga versta streštva svetnega in duhovskega, straže papeževe itd. Neki vesoljni zdih se je zbudil v neštevilnem ljudstvu, ko so Njih svetost med nje dospeli. Pij IX, jasni, cveteči, v duhu zbrani dospé zlagoma do altarja sv. Petra, kjer nekoliko molijo, se napravijo in prično sv. mašo. Vidilo se je, kako pobožno zbrani so bili sploh tudi pričujoči; veliko jih je bilo do solz ginjenih, ko je papežovo psvstvo z nebeško lepim petjem mašo spremljalo. Slovesen je bil trenutek povzdigovanja. Menda kacih 80.000 ljudi je bilo na kolenih in so molili Kristusa živega in pravega Boga v rokah njegovega namestnika na zemlji. Po zavživanji so sv. Oče obhajali najpervo nekaj poslanih sirot iz sirotišnice „Tata Giovanni,“ potem so še do pol ure obhajali gospode in gospé. Bil je priserčen pogled, ko je toliko veljavnih osebtev v gosposki, viteški in vojaški obleki iz Francije, Avstrije, Anglije, Amerike na kolenih čakalo, da jim papež podeli sv. Rešnje Telo. Tudi nekaj italijanskih mladenčev je doseglo to srečo, ktere jih je toliko želelo.

Po maši so sv. Oče s čistim in razločnim glasom zapeli „Zahvalo ali Te Deum“, in kako veličansko je bilo to, ko je vse ljudstvo odgovarjalo. Odkar je bila l. 1854 določena resnica čistega spočetja, se kaj tacega

Dežman bi bil pripraven prestopiti v tabor „Mladoslavencev.“ Pristavlja k sklepu, da bode moral sam k njim priti, ako bi se to zgodilo.

ni slišalo. Ta „Te Deum“ je tekkel zares globoko iz serca pričujočih! Končne molitve te zahvale sv. Očeta so se prečudno razločno slišale po vsi stolnici. Modulirali so besede: *Deus, cujus misericordiae non est numerus et bonitatis infinitus est thesaurus* (Bog, čigar usmiljenje je brez konca in nezmeren zaklad njegove dobrote) z naglasom v besedi, ki je oznanoval vse veselje in vso hvaležnost njih serca za tolike tolažila, ki jih Bog meša med strahovite britkosti njih papeštva. Tako se piše iz Rima v „Unità catt.“ 11. aprila.

Ob petih popoldne so sv. Oče sprejeli več tisuč katoličanov, ki so prišli izmed vsih narodov jim srečo vošit. Razveselili so jih z veličastnim nagovorom in vse do solz ginili. Sv. Oče sami so bili ginljivo pretreseni pri skazovanji toliko preserčne ljubezni in spoštovanja z vesoljnega sveta. Potem je na tergu sv. Petra 1000 vojakov pelo papeževo himno in 7 glasbinih zborov (band) jih je spremljalo. To je bilo veličansko častljivo. Trikrat so morali ponoviti. Sv. Oče sami so se prikazali na pomolji (balkonu) Vatikanovem in so nezmerno razveselili toliko pričujočo množico; — iz sto tisuč ust so se izliali enoglasni slava-klici sv. Očetu, papežu-kralju. Rimljani so jeli že ta večer mesto razsvitljavati, dasiravno je bila razsvitljava odmenjena še le na 12. aprila na večer.

Naj tukaj pristavim, da poprejšni večer so sv. Oče v Lateranu doživeli tako glasovito preslavljanje, da so jim solze oči zalivale. Tisučeri in tisučeri glasovi so jim slavo kličali. Razsvitljenje kuple se je obneslo prekrasno in v naj lepšem redu. Število zunanjih v Rimu se more ceniti na 130.000. Število Italijanov je prevagovalo; slišale so se vse narečja polotoka.

V dvoru San-Damaso v Vatikanu se na ogled razpostavljajo kmetijski in obertnijski darovi, ki jih dobivajo sv. Oče za vezilo k temu preimenitnemu godu. Pruski kralj je podaril svetemu Očetu dve veličastni posodi (vazi) iz saksonskega marmorja. Govori se, da sultan iz Carigrada je poslal 12 zalih konj. Glasi se tudi o milijonu, ki je podarjen od družega evropskega vladarja. (Vender si dopisnik ne upa resnice zagotoviti.)

(Konec nasl.)

Razne novice. Milgsp. šenthipoliški škof Fessler je izvoljen za tajnika pri prihodnjem vesoljnem zboru. To je čast za celo Avstrijo, ker sploh je znano, kako spreten za to imenitno opravilo je ta višji pastir zavoljo svoje učenosti in družih posebnih lastnosti in darov. — Grof Taaffe, znan po okrožnici zoper „sanfediste“, je postal ministerski predsednik. — Na Japonskem je mesca svečana skipelo rogovilstvo, vladar Mikadó se je umaknil v Osako, in admiral Enomata je polovico cesarstva pridobil za starega Tajkuna. Pri teh divjaških preganjavcih katoličanov ni čudo, da dežela tudi sicer nima miru. — Eden dunajskih krehačev, poslan v Rim za dopisnika, je iz Rima telegrafiral, da umetni ogenj 11. aprila je veljal 80.000 škudov ali 160.000 gl. Se vé, da sodba se sama vsiljuje: „čimu ta potrata?“ Reči pa se mora le: „čimu le ta nesramna laž!“ kajti umetni ogenj „Girandola“ je veljal le 600 škudov, je pa ena naj mičniših veselja za domače in tujce o taki priložnosti, ko je veliko ljudi v Rimu. — Njih veličanstvo je 24. t. m. v Budi pričelo ogerski zbor s prestolnim govorom. — Ravno ta dan je bila v državnem zboru na Dunaju sprejeta osnova za šolsko postavo. Poslanec Greuter je sicer o tej priliki svojim tovaršem take tenko-bistre in resnične solil, da bode Evropa nad njimi stermela, kakor sploh vse občuduje njegove govore, — toda za zdaj zastonj. Tudi dr. Toman ni zamolčal resnice. —

Iz Ljubljane. Milih darov za sv. Očeta je v ljubljanski škofiji prišlo 326 gl. 64 kr. v zlatu, 788 gl. 23 kr. v sr., 3687 v popirji, 270 gl. 85 kr. drobiža, skupaj 5548 gl. 14¼ kr. brez vštete nadavka. Med tem denarom je tudi to, kar je poslanega vredništva „Zg. Danice“ od lanskega majnika, namreč: 1273 gl. v popirji, 230 gld. 75 kr. srebra nov. den., 288 gld. 73 kr. star. den., 26 gl. zlata v cekinih, 135 gl. zlata v frankih, 147 gl. 1½ kr. drobn. den. Tedaj ne vštevaje nadavka 2087 gl. 49½ kr. Ker je bil poštev že pred nekaterimi dnevi storjen in po vis. č. škofijstvu denar poslan, torej naj poslednjiš darovi med tem številom še niso vmés. Veliko darov imamo še naznaniti, ki so bili oddani v škofiji. — Bog plačaj blagim darovavcem njih ljubezen, ki so jo skazali sv. Očetu!

Prav prijeten večer je bil 29. t. m. napravil mnogim zbranim udom katoliškega društva bar. Stillfried, prednik št. mihelske družbe na Dunaju. Popotovaje iz Rima se je namreč tukaj nekatere ure pomudil in razlagal je kaj mično in tehtno, kar je vidil in doživel o undanji slovesnosti v Rimu, zlasti o zlati maši, o sprejemu v Vatikanu, o ljubeznjivih osebnostih sv. Očeta, o lepem redu in pobožnosti ljudstva v Rimu, akoravno je bilo vse mesto polno ljudi od vsih strani itd.

Razstava cerkvenih reči, ki jih je letos napravila bratovščina za vedno česčenje presv. Reš. Telesa in za lepšanje revnih cerkvá v ljubljanski škofiji, se začne 8. prihodnjega mesca in bo terpela do 18. majnika. Vidile se bodo razstavljene reči v velikim parlatorii pri čč. gospéh Uršulinaricah vsak dan od 10 do 12 dopoldne in od 4 do 6 popoldne.

Duhovske spremembe.

V ljubljanski škofiji. Č. g. Jan. Jerala gre iz Srednje vasi v bohinsko Bistrico namesto v Polhov gradec (unkrat je bilo po zmoti rečeno Polšnik); — č. g. Henr. Dejak iz boh. Bistrice v Polhov gradec.

Dobrotni darovi.

Za sv. Očeta. Iz Metlike duhovščina in farmani 25 gl. — Iz Semiča 99 gl. s pristavkom: „Tvoja roka naj dobi vse tvoje sovražnike; tvoja desnica naj dobi vse, ki te čertijo“ (Ps. 20, 9); sv. Oče prosite, da v Semiču obhajani misijon obilno sadu obrodi! in sicer: g. J. Keršič 5 gld., g. J. Tomazin 1 gld., družba mož 18 gl., družba žen 18 gld., družba mladenčev 19 gld., družba dekličev 30 gld., šolska mladost 6 gld., Marija Besek 1 gl. in Terezija Fuks 1 gl., kateri poslednji prosite sv. Očeta apostol. blagoslova za milost dobre kersanske odrede pri otrocih. — Iz Soteske, gosp. župnik Gravel 2 gl., več oseb 1 gl., M. Leben staro dvajset, U. C. ¼ gl. sr.; vsi prosijoči sv. blagoslova za dušno in telesno zdravje, in srečno zadnjo uro. — Iz Zagradca 5 gl. sinovi in hčere Očetu v dan zlate maše. — Iz Trebnja 5 gl. v pap. in 1 gl. 33 kr. st. den. sv. Očetu. — L. Sušnik z Gojzda 50 kr. — Iz Kostanjevice 4 zlate, 12 gl. v sr. in 2 st. dvajs.: „Sv. Oče, iz otroške ljubezni do Vas in iz spoštovanja do matere sv. Cerkve prinesemo mali darček ter prosimo, blagoslovite pastirje in čedo Kostanjevske fare.“ — Iz Idrije iz neimenovane roke 2 gld. za petdesetletnico sv. Očeta in 1 gld. za avstr. vojaško kazino v Rimu.

Pogovori z gg. dopisovavci.

Preč. g. mis. Pircu v Cr. W.: Prav hvaležno prejel zvezke in pismo. Ravno tako g. mis. Buha. Prihodnjič več. — G. J. Š-r: Vse opravljeno. — G. K. v K. in. g. G.: Prihodnjič.